

Незважаючи на тривалу військову агресію росії проти України, більшість учасників опитування¹ оцінила стан фінансового сектору як задовільний. Понад половина респондентів зазначила про погіршення стану справ у фінсекторі за минулі пів року та спрогнозувала продовження негативних тенденцій у наступні шість місяців. Однак помітно скоротилася частка тих, хто негативно оцінив минулі та майбутні зміни у фінансовому секторі. Оцінки рівня загального ризику залишалися високими, хоч і пом'якшилися від травня. Респонденти надалі відзначають стійкість сектору до значних негативних подій, а загалом схильність фінансових установ до ризику не змінилася.

Як і пів року тому, топменеджери вважали війну з росією джерелом найвищого ризику. Також високі ризики для фінансового сектору спричиняють інфляція, рівень економічної активності та динаміка обмінного курсу. У п'ятірці найвагоміших традиційно залишився ризик шахрайства та кібернетичних загроз.

У листопаді 2022 року топменеджери фінансових установ України дещо поліпшили власні оцінки поточного стану фінансового сектору порівняно з травнем. Частка тих, хто оцінив його стан як поганий чи дуже поганий, від травня знизилася на 12 в. п. до 17%. Воночас три чверті респондентів сприймали поточний стан фінсектору як задовільний.

Більшість опитаних наголосили на погіршенні стану фінансового сектору за останні шість місяців. Проте частка фінустанов, які заявили про погіршення, знизилася порівняно з травнем на 17 в. п. до 72%. Кожен четвертий керівник вважав, що стан фінсектору не змінився. Разом з тим очікування на майбутнє учасників фінансового ринку поліпшилися. Частка респондентів, що очікують погіршення стану фінсектору в наступні пів року, скоротилася майже вдвічі до половини опитаних. Ще 43% респондентів не очікують змін.

За умов триваючої повномасштабної війни абсолютна більшість респондентів, як і раніше, зазначала, що загальний рівень ризику у фінансовому секторі високий чи дуже високий. Однак частка керівників, які вважали рівень ризику дуже високим, скоротилася порівняно з травневим опитуванням на користь нейтральних оцінок.

Незважаючи на високі ризики і доволі негативні очікування розвитку фінансового сектору в майбутньому, віра в його стійкість міцна. Так, за пів року зросла частка респондентів, які оцінили стійкість фінансового сектору до значних негативних подій як високу або дуже високу. Близько половини фінустанов вважали стійкість

фінсектору середньою. А частка опитаних, які оцінили стійкість фінсектору низькою чи дуже низькою помітно зменшилася. У результаті загальний баланс² відповідей виявився рекордно високим від початку запровадження опитування в травні 2018 року.

Від минулого опитування в травні перелік основних джерел ризиків у фінансовому секторі майже не змінився. Як і шість місяців тому, усі респонденти зійшлися на думці, що війна з росією створює високі або дуже високі ризики. Фактор корупції, діяльності правоохоронних органів та судової системи, що до повномасштабного вторгнення тривалий час створював найбільші ризики для сектору, цього разу ледве потрапив до чільної десятки. Фактори рівня інфляції, обмінного курсу і далі перебували серед лідерів джерел ризику. За останні пів року суттєво підвищилися ризики рівня економічної активності. Також зросли ризики шахрайства та кібернетичних загроз – вони традиційно входять до п'ятірки найбільших загроз.

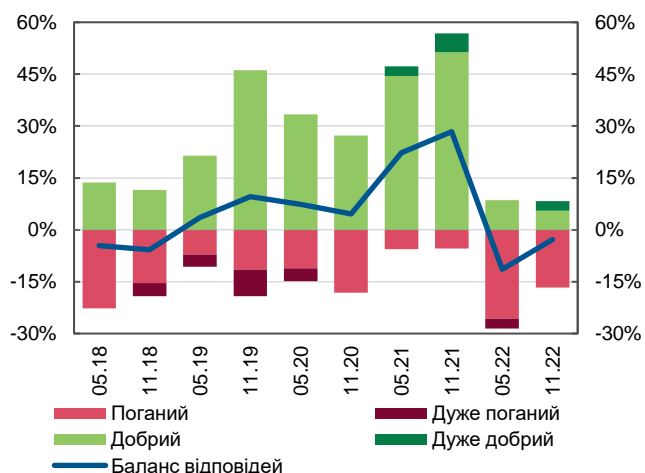
На противагу їм фактори припливу іноземного капіталу (інвестицій), вартості активів та якості застави, а також політичної та соціальної ситуації в країні помітно опустилися в ренкінгу порівняно з опитуванням піврічної давності.

Загалом схильність фінустанов до ризику за останні пів року не змінилася після травневого зниження. Про це заявило близько половини респондентів. Думки решти розділилися навпіл: частина підвищила ризик-апетит, інші й надалі знижували схильність до ризиків.

¹ Інформацію про Опитування наведено на стор. 5.

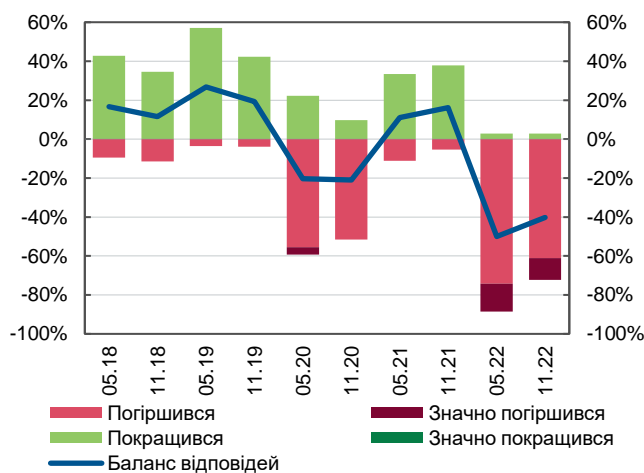
² Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене запитання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до 1, наприклад, 1 для "значно поліпшився", 0.5 для "поліпшився", 0 для "не змінився" і так далі. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти оцінюють: показник поліпшився або ризик знизився.

Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України

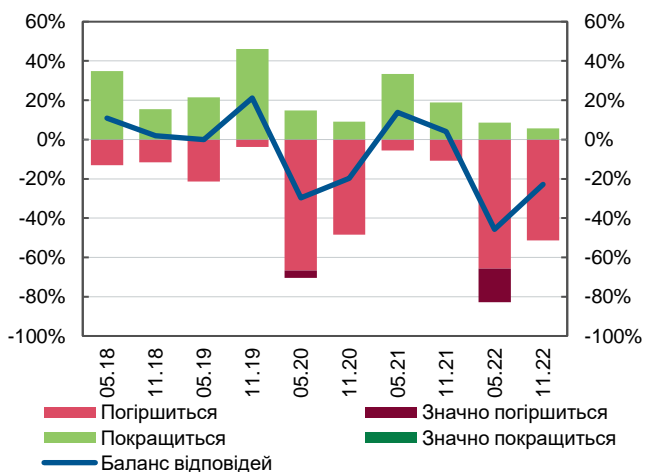

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей

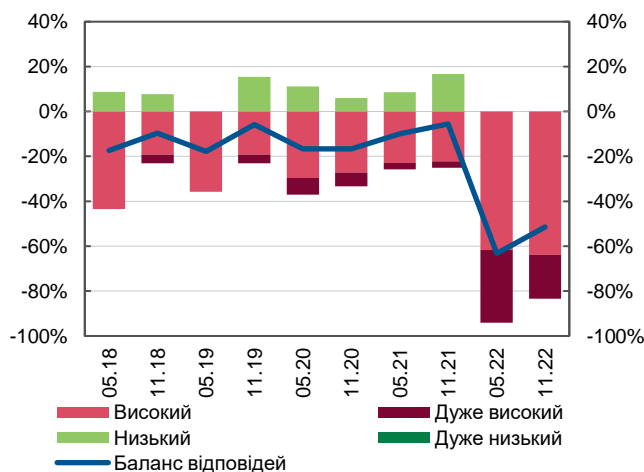
Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні 6 місяців

Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору протягом наступних 6 місяців

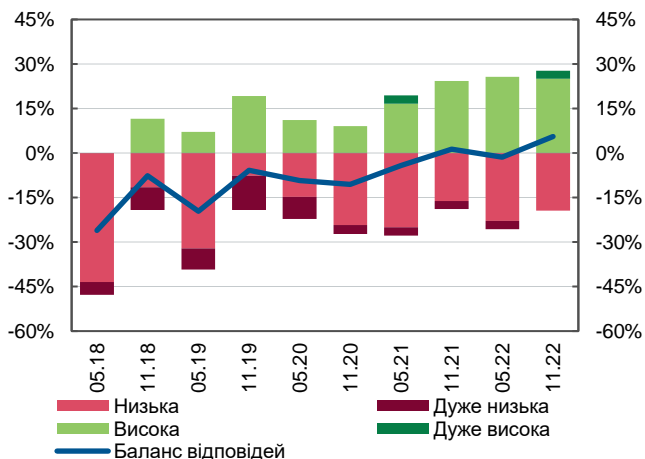

Графік 4. Оцінка загального рівня ризику у фінансовому секторі України

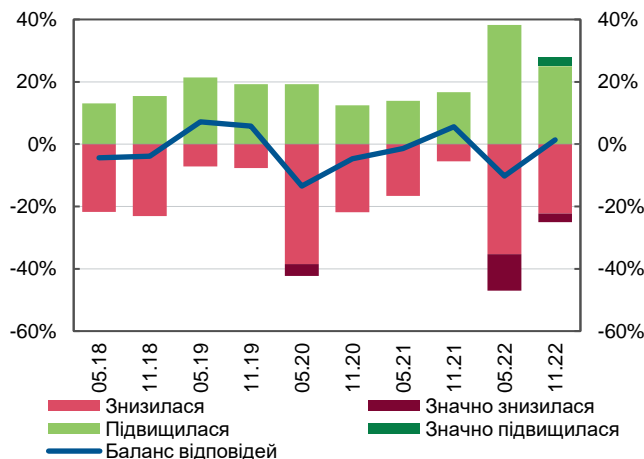

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей

Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій

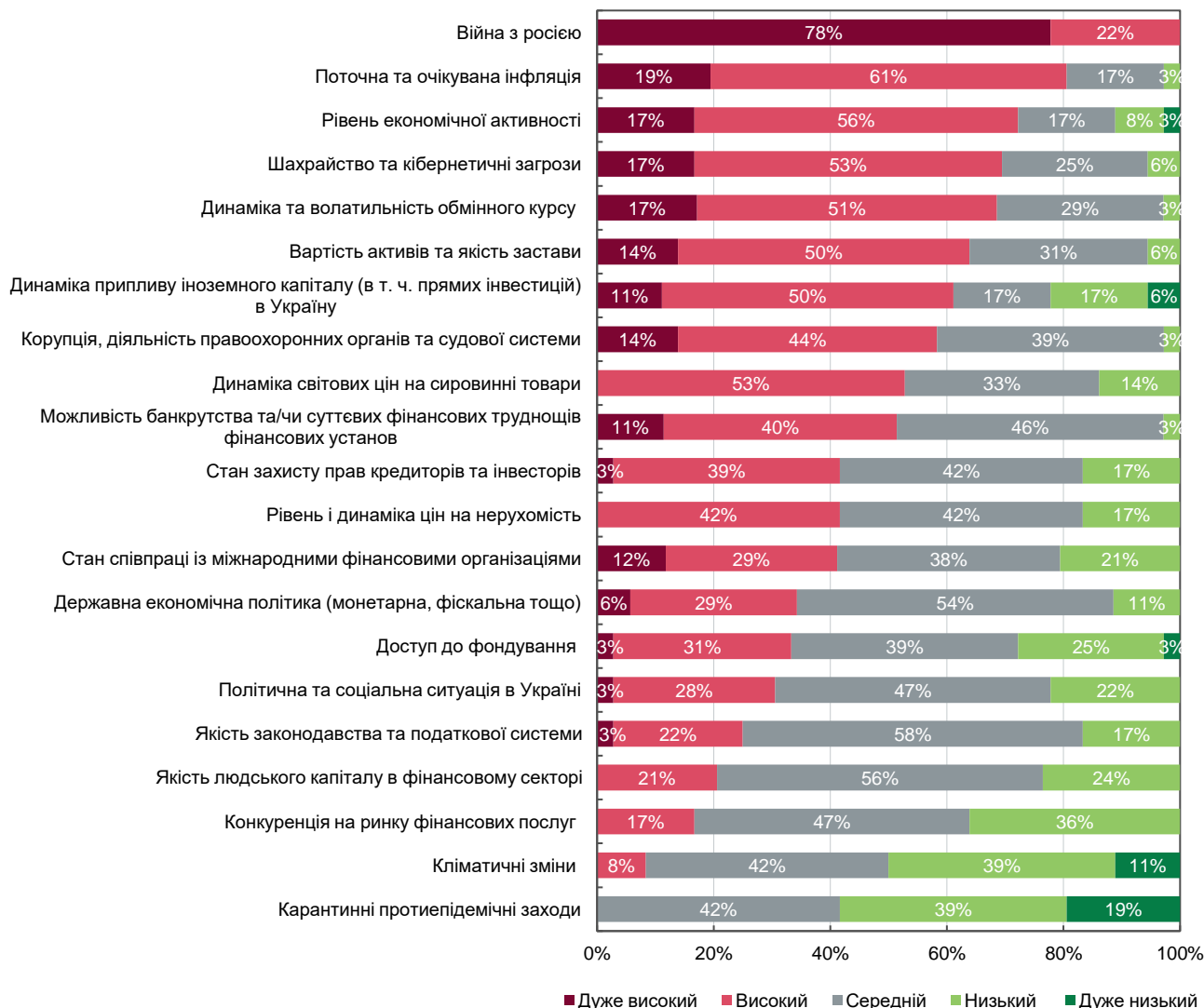

Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні 6 місяців

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей

Графік 7. Рівень ризику у фінансовому секторі за окремими факторами* в листопаді 2022 року

* Фактори на графіку впорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”.

Таблиця. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Фактор ризику	Ранг, листопад 2022	Ранг, травень 2022	Зміна, +/-
Війна з росією	1	1	0
Поточна та очікувана інфляція	2	2	0
Рівень економічної активності	3	7	4
Шахрайство та кібернетичні загрози	4	6	2
Динаміка та волатильність обмінного курсу	5	5	0
Вартість активів та якість застави	6	3	-3
Динаміка припливу іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	7	4	-3
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	8	12	4
Динаміка світових цін на сировинні товари	9	8	-1
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	10	9	-1
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	11	12	1
Рівень і динаміка цін на нерухомість	11	11	0
Стан співпраці із міжнародними фінансовими організаціями	13	19	6
Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	14	15	1
Доступ до фондування	15	14	-1
Політична та соціальна ситуація в Україні	16	10	-6
Якість законодавства та податкової системи	17	16	-1
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	18	17	-1
Конкуренція на ринку фінансових послуг	19	18	-1
Кліматичні зміни	20	20	0
Карантинні протиепідемічні заходи	21	21	0

Додаток. Результати опитування

Баланс відповідей	2018		2019		2020		2021		2022	
	Травень	Листопад	Травень	Листопад	Травень	Листопад	Травень	Листопад	Травень	Листопад
1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?	-5%	-6%	4%	10%	7%	5%	22%	28%	-11%	-3%
2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору країни за останні 6 місяців?	17%	12%	27%	19%	-20%	-21%	11%	16%	-50%	-40%
3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору України протягом наступних 6 місяців?	11%	2%	0%	21%	-30%	-20%	14%	4%	-46%	-23%
4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику у фінансовому секторі України?	-17%	-10%	-18%	-6%	-17%	-17%	-10%	-6%	-63%	-51%
5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?	-26%	-8%	-20%	-6%	-9%	-11%	-4%	1%	-1%	6%
6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує у фінансовому секторі України через дію наведених факторів										
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні	-46%	-37%	-57%	-29%	-35%	-44%	-21%	-24%	-30%	-6%
6.2. Війна з росією	-15%	-17%	-18%	-12%	0%	-8%	-24%	-31%	-93%	-89%
6.3. Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	-54%	-52%	-57%	-58%	-57%	-65%	-51%	-46%	-19%	-35%
6.4. Якість законодавства та податкової системи	-20%	-29%	-14%	-23%	-15%	-17%	-21%	-9%	-11%	-6%
6.5. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	-33%	-42%	-36%	-31%	-22%	-26%	-25%	-32%	-21%	-14%
6.6. Рівень економічної активності	7%	-8%	7%	4%	-30%	-12%	-7%	8%	-31%	-38%
6.7. Поточна та очікувана інфляція	-4%	-4%	16%	31%	17%	17%	-3%	-15%	-56%	-49%
6.8. Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	2%	-6%	0%	2%	-6%	-5%	3%	8%	-10%	-14%
6.9. Динаміка та волатильність обмінного курсу	-20%	-20%	-9%	6%	-6%	-2%	4%	6%	-51%	-41%
6.10. Динаміка припливу іноземного капіталу (у т. ч. прямих інвестицій) в Україну	4%	2%	-10%	2%	-19%	-12%	-13%	5%	-37%	-22%
6.11. Динаміка світових цін на сировинні товари	-15%	-27%	-24%	-13%	-30%	-6%	-6%	-24%	-43%	-19%
6.12. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями	-35%	-44%	-54%	-21%	-22%	-41%	-29%	-5%	7%	-16%
6.13. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	11%	25%	18%	20%	13%	8%	6%	14%	-41%	-30%
6.14. Конкуренція на ринку фінансових послуг	13%	-10%	5%	-4%	2%	-3%	3%	-5%	6%	10%
6.15. Доступ до фондування	9%	-21%	-18%	10%	6%	21%	19%	14%	-7%	-3%
6.16. Якість людського капіталу у фінансовому секторі	-4%	-10%	-13%	-2%	-4%	9%	-1%	-10%	2%	1%
6.17. Вартість активів та якість застави	-13%	0%	-7%	-12%	-9%	-9%	0%	0%	-47%	-36%
6.18. Рівень і динаміка цін на нерухомість	17%	17%	18%	15%	4%	12%	8%	6%	-17%	-13%
6.19. Шахрайство та кібернетичні загрози	-37%	-37%	-25%	-35%	-33%	-27%	-31%	-35%	-51%	-40%
6.20. Кліматичні зміни	x	x	x	x	x	x	x	13%	26%	26%
6.21. Карантинні протиепідемічні заходи	x	x	x	x	x	x	x	-15%	40%	39%
7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні 6 місяців?	-4%	-4%	7%	6%	-13%	-5%	-1%	6%	-10%	1%

Інформація про опитування

У травні 2018 року Національний банк України запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топменеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідають на запитання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки респондентами стану фінансового сектору України за минулі шість місяців та очікувань на наступні шість місяців. Опитування проводилося з 10 до 24 листопада 2022 року. Участь у ньому взяли керівники 22 банків, 11 страховиків та трьох інвестиційних компаній. До вибірки не потрапили фінансові установи, до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції). Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку/компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою Національного банку України.

Наступний звіт буде опубліковано в травні 2023 року.